

Vergaderjaar 2022–2023

31 265

Adoptie

Nr. 110

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 november 2022

Op 16 juni 2022 heb ik een Commissiedebat over adoptie met uw Kamer gevoerd (Kamerstuk 31 265, nr. 107). Ik heb tijdens het debat gemerkt dat er steun is voor het kabinetsbesluit inzake interlandelijke adoptie. Tegelijkertijd heeft uw Kamer mij vragen gesteld over verschillende onderdelen van dit nieuwe systeem.

In deze brief informeer ik u over de voortgang van de transformatie van het interlandelijke adoptiesysteem, in het bijzonder over de uitkomst van de landenselectie en de criteria die daarbij zijn gehanteerd. Daarnaast geef ik aan welke partij is geselecteerd om de centrale bemiddelingsorganisatie te gaan vormen. Ook komen andere actuele ontwikkelingen op het terrein van interlandelijke adoptie en binnenlandse afstand en adoptie in deze brief aan de orde, zoals de stand van zaken van de inrichting van het expertisecentrum interlandelijke adoptie en het onderzoek naar binnenlandse afstand en adoptie.

Ik houd daarbij scherp voor ogen dat adoptie een ingrijpende beslissing is in het leven van de kinderen en ouders om wie het gaat. Hierover kan en mag niet lichtzinnig worden gedacht. Het kabinet streeft ernaar recht te doen aan de belangen van betrokkenen, waarbij het belang van het kind centraal staat. In lijn met dit uitgangspunt heeft het kabinet besloten dat interlandelijke adoptie nog een mogelijkheid blijft voor kinderen voor wie op dit moment in het land van herkomst niet in toereikende opvang wordt voorzien. Om het risico op misstanden te verkleinen, wordt het adoptiesysteem sterker gereguleerd. Het uiteindelijke doel is dat landen van herkomst zelf passende opvang (kunnen) gaan bieden.

Interlandelijke adoptie

De afgelopen tijd zijn flinke stappen gezet in de transformatie van het interlandelijke adoptiesysteem, met name ten aanzien van de vorming van de centrale bemiddelingsorganisatie en de selectie van landen van herkomst. Daar ga ik hierna op in. Daarnaast sta ik kort stil bij de

internationale samenwerking en de voorlichting en screening van aspirant-adoptiefouders. Tot slot doe ik mijn toezegging gestand om aan te geven met welke stakeholders is gesproken in aanloop naar het kabinetsbesluit over de toekomst van interlandelijke adoptie.

Centrale bemiddelingsorganisatie

Een belangrijke verandering ten opzichte van het bestaande stelsel is dat de bemiddeling van interlandelijke adoptie wordt samengebracht bij één centrale bemiddelingsorganisatie. Dit betekent dat de bestaande vier vergunninghouders plaatsmaken voor één stichting met daarop versterkt gezag van de overheid.

Hiermee wordt in het adoptiesysteem de kans op misstanden verkleind. Door de bemiddeling bij één organisatie te beleggen verdwijnt een negatieve marktprikkel tussen bemiddelaars. Daarnaast kan met één organisatie, met het oog op het beperkt aantal adopties, ook makkelijker een kwaliteitsslag worden gemaakt in de matching tussen een kind en beschikbare aspirant-adoptiefouders. Met de eisen die aan de organisatie worden gesteld als ook met de verscherpte controle en toezicht op de organisatie krijgt de overheid bovendien beter grip en zicht op de uitvoering van de bemiddeling.

Ik heb een partij geselecteerd die de vergunning voor de centrale bemiddelingsorganisatie gaat aanvragen. Omdat sprake is van een schaarse vergunning, het wordt immers gemaximeerd op één, is in de afgelopen maanden een open en transparante selectieprocedure doorlopen. Op 15 juli 2022 is een programma van eisen gepubliceerd in de Staatscourant met een open uitnodiging om voor 1 september 2022 een voorstel in te dienen voor de vorming van een centrale bemiddelingsorganisatie.¹ De eisen in dit programma zien onder meer op de kwaliteit van de dienstverlening, de governance van de organisatie, de kwalificaties van de medewerkers, de verbinding in de adoptieketen en de financiële huishouding. Zoals toegezegd tijdens het debat van 16 juni jl. heb ik ook als eis opgenomen dat er geen sprake mag zijn van verwevenheid met projecten in landen van herkomst.

Dit heeft twee voorstellen opgeleverd, die door een beoordelingsteam vanuit het ministerie zorgvuldig zijn bestudeerd. Op basis van de voorstellen en de gevoerde gesprekken met beide indieners heeft een beoordeling plaatsgevonden. Het voorstel van Stichting Wereldkinderen is hierbij op grond van het programma van eisen als beste uit de bus gekomen. Ik ben ervan overtuigd dat deze partij, die hiervoor een nieuwe stichting in het leven gaat roepen, de bemiddeling conform de gestelde eisen kan uitvoeren en dat de beoogde kwaliteitsslag en extra waarborgen in het systeem kunnen worden gerealiseerd. Uiteraard geldt dat de partij die niet is geselecteerd nog kan besluiten deze uitkomst voor te leggen aan de rechter. Dit heeft in beginsel geen opschortende werking.

In overleg met stichting Wereldkinderen zal worden gestart met de opbouw van de organisatie. Dit betekent ook dat de transitiefase van start gaat. Ik treed met de huidige vergunninghouders in overleg om dit proces zorgvuldig en tegelijkertijd spoedig te doorlopen. Het adviesbureau Andersson EIFFERS Felix (AEF) is gevraagd om in deze transitiefase een adviserende rol te vervullen. Het is mijn bedoeling dat de eerste aspirant-adoptiefouders zo spoedig mogelijk bij de centrale bemiddelingsorganisatie terecht kunnen.

¹ Stcrt. 2022, nr. 18996.

Selectie landen van herkomst

Ik heb in de richting van uw Kamer aangegeven dat aan de adoptierelaties met landen van herkomst hogere eisen worden gesteld. Een striktere landenbeoordeling is bevorderlijk voor de kwaliteit, betrouwbaarheid en transparantie van procedures. Voor heroverweging van de adoptierelaties heeft de Centrale autoriteit een landenanalyse opgesteld. Deze landenanalyse is eerder met u gedeeld.² Ik heb de criteria en bronnen die daarbij zijn gebruikt aan de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) voorgelegd voor advies. Dit advies heb ik op 29 september 2022 ontvangen en als bijlage bij deze brief gevoegd. In het advies concludeert de RSJ dat «de criteria uit de landenanalyse belangrijke aandachtspunten zijn, maar geen uitsluitende criteria vormen voor een landenselectie waarmee mogelijke misstanden in de toekomst worden voorkomen.» «De RSJ betwijfelt om die reden of de voorgelegde criteria een passend en volledig kader vormen voor een landenselectie.» De RSJ heeft drie aanbevelingen;

Werk in de toekomst alleen nog samen met bij het Haags Adoptieverdrag (HAV), Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en Facultatief Protocol inzake kinderkoop aangesloten lidstaten vanuit een reversed-flow benadering;³

Werk alleen samen met landen na kritische toetsing of het HAV, IVRK en Facultatief Protocol inzake kinderkoop goed worden toegepast; Selecteer landen waarbij sprake is van een open, transparante en gelijkwaardige samenwerking waarin ruimte is voor een kritische reflectie in het belang van het kind.

Ik ben de RSJ erkentelijk voor het advies over de voorgelegde criteria en bronnen. De drie aanbevelingen en de overwegingen die de RSJ in zijn advies heeft opgenomen, neem ik ter harte. Op basis daarvan heb ik de criteria voor de beoordeling van de adoptierelaties met landen van herkomst aangepast en vastgesteld. De volledige lijst met criteria inclusief de omschrijving daarvan treft u aan in de bijlage. Met deze criteria ben ik van mening dat een goede afweging kan worden gemaakt ten aanzien van de landen van herkomst. Op grond van deze criteria heeft de Centrale autoriteit de landen van herkomst beoordeeld waarmee een actieve adoptierelatie bestaat. Daarbij merk ik op dat een dergelijke beoordeling niet zwart-wit is, en dat de informatiepositie van de Centrale autoriteit grenzen kent. De beschikbare informatie is grondig getoetst aan de verschillende criteria en heeft geleid tot een gebalanceerde weging. Op basis hiervan is de Centrale autoriteit tot het volgend besluit gekomen:

- I De Centrale autoriteit heeft besloten de adoptierelatie met zes herkomstlanden/gebieden voort te zetten: de Filipijnen, Hongarije, Lesotho, Taiwan, Thailand en Zuid-Afrika.
- II De Centrale autoriteit heeft besloten de adoptierelatie met twee landen op te schorten, totdat tijdens een werkbezoek nadere informatie is ingewonnen: Bulgarije en Portugal. Een besluit over de voortzetting of afbouw van deze adoptierelaties wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2023.
- III De Centrale autoriteit heeft besloten tot afbouw van de adoptierelatie met acht landen: Verenigde Staten, China, Slowakije, Tsjechië, Peru, Columbia, Burkina Faso en Haïti.

² Kamerstuk 31 265, nr. 103.

³ In het kort wordt onder *reversed flow* verstaan dat in lijn met de uitgangspunten van het HAV alleen wordt gereageerd op een verzoek van de overheid van het land van herkomst tot mogelijke opvang van het kind in Nederland. Dit betekent dat Nederland in de toekomst niet op zoek gaat naar kinderen in landen van herkomst en continu alert is op prikkels in het systeem die deze werkwijze ondergraven, (p. 4 advies RSJ).

De reden om af te bouwen is verschillend, bijvoorbeeld omdat het IVRK niet is geratificeerd en/of een herkomstland wordt geacht zelf veilige opvang te kunnen bieden en/of omdat er onvoldoende vertrouwen is rondom de procedures, organisaties en de samenwerking met het oog op kwaliteit, betrouwbaarheid en transparantie. Daarbij merk ik op dat dit niet betekent dat er misstanden zijn geconstateerd of worden vermoed. Afbouwen betekent dat er geen nieuwe dossiers meer naar deze landen zullen worden gestuurd, terwijl er wel naar wordt gestreefd de reeds in de landen liggende dossiers door te laten lopen. Voor de samenwerking met Haïti ligt dit anders.

Bij de eerdere opschorting van de adoptierelatie met Haïti is in verband met de politieke situatie en veiligheidssituatie aldaar besloten alleen die dossiers af te ronden waar al toestemming voor de opnemings van een specifiek kind is gegeven.⁴ De integrale landenanalyse treft u aan als bijlage.

Met de landen van herkomst waarvan de Centrale autoriteit heeft besloten dat de adoptierelatie voorsnog zal worden voortgezet, wordt de samenwerking geïntensiverd. Het doel is nog beter zicht te krijgen op de procedures in deze landen en sterke samenwerkingsafspraken te maken om procedures waar mogelijk verder te verbeteren. Om te komen tot een intensievere samenwerking zullen frequenter werkbezoeken plaatsvinden. Tijdens deze werkbezoeken worden in beginsel alle autoriteiten bezocht die betrokken zijn bij de interlandelijke adoptieprocedure. Daarbij heeft de Centrale autoriteit extra oog voor de inspanningen die een herkomstland verricht om kinderen in hun eigen land op te laten groeien en welke manieren er zijn om scheiding tussen kinderen en hun ouders te voorkomen. Ook wordt ingezet op het benutten van informele contacten zoals NGO's, naast formele contacten.

Internationale samenwerking

Naast de intensivering van de samenwerkingsrelatie met de landen van herkomst heb ik ook gekeken op welke wijze landen van herkomst kunnen worden ondersteund in de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel en het verbeteren van de jeugdbescherming. In dat kader heb ik twee acties in gang gezet.

In samenspraak met mijn ambtsgeenoot van Buitenlandse zaken heb ik het VN-Kinderrechtencomité benaderd. Bezien wordt of op korte termijn een informeel gesprek georganiseerd kan worden met het VN-Kinderrechtencomité. Concreet zal gevraagd worden wat de mogelijkheden zijn om gericht aandacht te besteden aan interlandelijke adoptie en of het comité hierover met Nederland mee kan denken. In het bijzonder de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel en het toerusten van het jeugdbeschermingsstelsel voor de veilige opvang van kinderen in hun eigen land. Hiervoor zal tevens op korte termijn een brief aan het comité verstuurd worden.

Het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie heeft mij een voorstel gedaan om landen van herkomst te ondersteunen. Het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie zal een Technical Assistance Program uitvoeren dat gericht is op een adequate uitvoering van het HAV, in het bijzonder het subsidiariteitsbeginsel. Het juist en strikt toepassen van dit subsidiariteitsbeginsel draagt eraan bij dat landen (steeds) meer zelf veilige opvang van hun kwetsbare kinderen kunnen verzorgen. Voor dit

⁴ Kamerstuk 31 265, nr. 104. In deze Kamerbrief is gemeld dat de Centrale autoriteit vooruitlopend op de definitieve beoordeling (mede op advies van het Ministerie van Buitenlandse Zaken) heeft besloten om per direct de adoptierelatie met Haïti op te schorten.

Technical Assistance Program sluit ik een Memorandum of Understanding (MoU) af en levert Nederland een financiële bijdrage. Ik verwacht het MoU begin december te kunnen tekenen.

Het starten van de voorlichting en screening

Nu duidelijk is met welke landen de adoptierelaties worden voortgezet, wordt gestart met het inplannen van informatie- en voorlichtingsbijeenkomsten voor aspirant-adoptiefouders door Fiom en het hervatten van gezinsonderzoeken door de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Met het oog op het belang van het kind komt er bij de voorlichting meer aandacht voor (mogelijk) trauma bij geadopteerden. Ook is de voorlichtingsinformatie over identiteit en (veel)voorkomende special needs aangepast naar de laatste inzichten. Aspirant-adoptiefouders die bij Fiom dan wel de RvdK bekend zijn, ontvangen binnenkort een brief met informatie ten aanzien van het her- of opstarten van hun voorlichting of screening.

Betrekken belanghebbenden

Uw Kamer heeft mij gevraagd of met zowel voor- als tegenstanders van interlandelijke adoptie is gesproken voorafgaand aan het besluit over de toekomst van interlandelijke adoptie. Ook heeft u gevraagd om een overzicht daarvan. In bijlage 3 heb ik de instanties en belangenverenigingen opgenomen waarmee is gesproken.⁵ Ik waardeer hun betrokkenheid en de welwillendheid om hun persoonlijke verhalen over interlandelijk adoptie te delen. Deze verhalen en inzichten neem ik serieus en doen er voor mij toe. Om die reden blijf ik belanghebbenden betrekken bij de transformatie naar het nieuwe interlandelijke adoptiesysteem, ook als zij een kritisch geluid laten horen. Hiertoe voer ik zelf persoonlijke gesprekken met belanghebbenden en wordt er vanuit mijn ministerie regelmatig gesproken met interlandelijk geadopteerden en andere belanghebbenden. De vragen die zij hierbij stellen en de scherpe adviezen die zij geven zijn behulpzaam en worden meegewogen bij de verdere uitwerking. Zo zullen de belangenorganisaties interlandelijke adoptie ter voorbereiding van de werkbezoeken van de Centrale autoriteit om inbreng worden gevraagd.

2. Expertisecentrum interlandelijke adoptie

Zoals toegezegd in mijn brief van 10 juni 2022 (Kamerstuk 31 265, nr. 104) informeer ik uw Kamer over de voortgang ten aanzien van de inrichting van het Expertisecentrum interlandelijke adoptie. Ook ga ik in op de subsidieregeling voor belangenorganisaties en maak ik van de gelegenheid gebruik te reageren op het WODC-onderzoek naar het gebruik van internationale databanken door geadopteerden naar aanleiding van interlandelijke adopties.

a) Voortgang opbouw expertisecentrum

Er wordt op interactieve wijze samen met de doelgroep invulling gegeven aan het expertisecentrum voor interlandelijk geadopteerden, voor begeleiding bij het krijgen van toegang tot en inzage in dossiers, hulp bij zoektochten naar afstammingsinformatie, psychosociale ondersteuning en het ontsluiten van juridische kennis. Uit een eerste sollicitatieronde voor een kwartiermaker is helaas geen geschikte kandidaat geselecteerd, echter uit de tweede sollicitatieronde wel. Er is in tussen een team van Fiom en geadopteerden aan de slag gegaan met de start van de

⁵ Omwille van privacy zijn geen persoonsgegevens opgenomen.

oprichting. Er is een structuur en plan van aanpak ontwikkeld om, net als bij het ontwerp van het centrum, de oprichting in co-creatie met netwerkpartners en geadopteerden op te pakken. Door middel van de website, nieuwsbrieven en met vele spontane aanmeldingen zijn werkgroepen gevormd. Om eer te doen aan het uitgangspunt dat het een centrum er zal zijn voor en door de doelgroep zijn er digitale inloopmomenten.

Per 1 november 2022 is er een kwartiermaker aangesteld en de verwachting is dat spoedig een deel van de andere vacatures wordt opgevuld. Gelet hierop is het streven om het centrale loket van het expertisecentrum eind dit jaar te openen. Hierna wordt stapsgewijs in nauwe samenwerking met de betrokken partners de dienstverlening verder uitgebouwd.

Subsidieregeling voor belangenorganisaties

De subsidieregeling voor belangenorganisaties voor interlandelijke adoptie is per 20 oktober 2022 in werking getreden. Deze regeling zal, in aanvulling op het aanbod vanuit het expertisecentrum, bijdragen aan het professionaliseren van het ondersteuningsaanbod voor geadopteerden bij vragen over hun afkomst en/of adoptie. De subsidie richt zich op twee doelen:

Versterking van de eigen organisatie en expertise. Deze jaarlijkse bijdrage van 10.000 euro ziet onder andere op activiteiten die de relevante expertise, kennis of kunde van de organisatie vergroten;
Versterking van het ondersteuningsaanbod aan interlandelijk geadopteerden waaronder ondersteuning bij zoektochten. Hiervoor kunnen belangenorganisaties voor maximaal 25.000 euro per jaar een projectvoorstel indienen. Daaronder valt ook de mogelijkheid om vanuit een belangenorganisatie generieke ondersteuning te bieden aan zoektochten of rootsreizen voor een groep geadopteerden.

De subsidieregeling kent in eerste instantie een looptijd van vijf jaar. Tussentijds zal ik de uitvoering evalueren en de regeling bijstellen waar nodig.

Onderzoeksrapport «Gebruik internationale DNA-databanken door geadopteerden n.a.v. interlandelijke adopties»

Zoals vermeld in mijn brief van 28 september 2022 ontvangt uw Kamer hierbij een inhoudelijke reactie op het onderzoeksrapport naar het gebruik van internationale DNA-databanken door geadopteerden.⁶ Het WODC heeft onderzoek gedaan naar de risico's bij en mogelijkheden van het gebruik van internationale DNA-databanken bij zoektochten van interlandelijk geadopteerden naar hun afkomst. Met het ontwikkelde afwegingskader kan een afweging worden gemaakt tussen de baten (zoals een inschatting van de kans om een naast familielid te vinden) en de kosten (zoals eventuele privacy- en beveiligingsrisico's, de belangen van derden en financiële kosten) die verbonden zijn aan het gebruik van DNA-databanken. Met het afwegingskader kan het expertisecentrum geadopteerden ondersteunen bij het maken van een eigen goed geïnformeerde keuze over het gebruik van een DNA-databank. Tegelijkertijd geldt voor alle DNA-databanken dat het aantal profielen uit niet-westerse landen dermate laag is dat de kans op een match voor geadopteerden uit deze landen extreem klein is. De kans op een match kan mogelijk worden vergroot door de DNA-profielen die worden verzameld door de organisaties die afreizen naar specifieke landen voor het verenigen van geadopteerden met hun families.

⁶ Kamerstuk 31 265, nr. 108.

Het expertisecentrum gaat het afwegingskader onderdeel maken van haar dienstverlening. Geadopteerden kunnen op deze manier worden geassisteerd bij het maken van een afweging al dan niet DNA af te staan aan DNA-databanken voor het vinden van informatie over hun afkomst. Ook zal het centrum overleggen met belangenorganisaties om te onderzoeken of de kans van slagen van het vinden van afkomst via DNA-onderzoek kan worden vergroot door inzet in herkomstlanden.

3. Binnenlandse afstand en adoptie

Hieronder schets ik een aantal relevante ontwikkelingen ten aanzien van binnenlandse afstand en adoptie, waaronder de instelling van de onderzoekscommissie die onderzoek zal doen naar het verleden.

Commissie Binnenlandse Afstand en Adoptie

Op 1 oktober jl. is de Commissie Onderzoek naar binnenlandse afstand en adoptie in de periode 1956–1984 (hierna: de commissie) geïnstalleerd. De commissie onderzoekt de geschiedenis van binnenlandse afstand en adoptie, inclusief de rol die de overheid daarbij heeft gespeeld. Het gaat daarbij om onderzoek naar de praktijk, de rol van de verschillende betrokkenen, en de sociale, culturele en maatschappelijk context.

De commissie wordt voorgezeten door prof. dr. Micha de Winter, emeritus hoogleraar maatschappelijke opvoedingsvraagstukken. Daarnaast bestaat de commissie uit:

prof. mr. Mariëlle Bruning, hoogleraar Jeugdrecht;

prof. dr. Trudy Dehue, emeritus hoogleraar Theorie en Geschiedenis;

prof. dr. Trudy Mooren, bijzonder hoogleraar Family Functioning Following Psychotrauma's;

prof. dr. Carol van Nijnatten, emeritus hoogleraar Sociale studies van de jeugdzorg.

De commissie zal haar onderzoek volledig onafhankelijk uitvoeren. De inzet is dat de commissie haar opdracht voor 1 oktober 2024 zal afronden.

b) Afronding onderzoek Verwey-Jonker Instituut

Het eerdere onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut in opdracht van het WODC is in november 2021 voortijdig stopgezet. Aanleiding hiervoor was het gebrek van vertrouwen bij belanghebbenden als gevolg van problemen met het aanmeldpunt. In het kader van dat onderzoek zijn interviews gehouden en is literatuur- en archiefonderzoek verricht. Wat betreft het interviewdeel van dit onderzoek zijn de gespreksverslagen en bijbehorende gegevens onder toezicht van KPMG op 7 maart 2022 vernietigd.⁷ Ten aanzien van het literatuur- en archiefonderzoeksdeel zal het Verwey-Jonker Instituut het relevante onderzoeksmateriaal openbaar maken in de vorm van vijf working papers.⁸ Dit is in lijn met eerdere toezeggingen, de gedragscode wetenschappelijk onderzoek en de AVG. De working papers worden in november geplaatst op de sites van het WODC en van het Verwey-Jonker Instituut. Hiermee is de archiefinformatie uit dit onderzoek voor iedereen beschikbaar.

⁷ Dit geldt ook voor de aanwezige gespreksverslagen bij Fiom en JenV. De vernietigingsprocedure heeft onder toezicht van KPMG plaatsgevonden nadat de betrokkenen eerst in de gelegenheid waren gesteld om hun gespreksverslag op te vragen.

⁸ Kamerstuk 31 265, nr. 97.

c) Projecten

Eerder is gemeld dat, naast onderzoek naar het verleden van binnenlandse afstand en adoptie, met belanghebbenden wordt gewerkt aan de toekomst.⁹ De afgelopen periode zijn door een onafhankelijk bureau tafels georganiseerd waarbij verdiepende gesprekken zijn gevoerd met ca. 60 belanghebbenden (ouders, kinderen en adoptiefouders). Naast deze tafels zijn interviews gehouden en zijn ook schriftelijke bijdragen opgehaald. De inventarisatie is gepresenteerd in een rapport dat onlangs is besproken met de belanghebbenden.

Hoewel nog niet kan worden vooruitgelopen op de uitkomsten van het onderzoek van de commissie, is met de belanghebbenden een aantal activiteiten geïnventariseerd die nu reeds kunnen worden opgepakt: Verbeteren toegankelijkheid, transparantie en behoud dossiers: ik vind het belangrijk dat belanghebbenden toegang hebben tot hun dossiers en dat de dossiers behouden blijven. In afstemming met belanghebbenden zal ik een project initiëren dat zich richt op het borgen van afstand- en adoptie-dossiers. Waar mogelijk worden de dossiers op één plek gearchiveerd en zijn daarmee toegankelijk voor de belanghebbenden. Steun en ontwikkelcentrum: ik vind het van groot belang dat de belanghebbenden ondersteuning krijgen bij hun zoektocht naar achtergrond en identiteit. Voor het versterken van de psychosociale ondersteuning en juridisch advies wordt in afstemming met belanghebbenden een project ingericht ter ontwikkeling van een steun- en ontwikkelcentrum. Ik streef ernaar dat deze projecten nog dit jaar worden gestart en via een interactief en inclusief proces worden uitgevoerd. Daarmee wil ik bevorderen dat de maatregelen tegemoetkomen aan de behoeften van de belanghebbenden. Daarnaast wil ik de belangenbehartigers faciliteren om hun rol beter te vervullen en hun achterban te bereiken. Ook zal ik hen zoveel mogelijk consulteren bij toekomstige beleidsontwikkelingen rond binnenlandse afstand en adoptie.

Afsluiting

De afgelopen periode heb ik belangrijke stappen gezet op het terrein van adoptie. Ik ben er echter van doordrongen dat er nog belangrijk werk in het verschiet ligt. Hieraan blijf ik de komende tijd met prioriteit werken. Ik zal uw Kamer informeren over relevante ontwikkelingen en belangrijke stappen.

De Minister voor Rechtsbescherming,
F.M. Weerwind

⁹ Kamerstuk 31 265, nr. 97.